

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

D I R E C T O R : C I R U E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România 40 lei
6 luni 20 "
3 luni 10 "
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

S U M A R

Pentru examinatorii la docențe, un plagiat excepțional, de d-l C. A. Popescu;

JURISPRUDENȚA:

Curtea de Casație secția I: *Eliza Crețeanu s. a. cu D. Gabrovecanu s. a.*;

Curtea de apel din Galați, s. II: *Ion Moroșeanu, ca tutore legal al copiilor săi, cu Adela N. Brăteanu, cu o Observație de d-l Corneliu Botez.*

Pentru examinatorii la docențe Un plagiat excepțional

O Facultate este ceea ce sunt profesorii ei; de aceea recrutarea lor trebuie să fie problema capitală a învățământului universitar. Pe când în celelalte instituțiuni de Stat, funcționarul este un mijloc de a expedia acte civice oare-cum automatic, întrucât procedura lui este prescrisă de legi și regulamente; în Universitate, — în instituția de elaborare a adevărului științific — profesorul este un funcționar creator sau numai modelator de spirite, care nu și-ar putea împlini oficiul decât dispunând de cea mai largă libertate. Singurele limite ale activității unui profesor universitar au să fie *cinstea și demnitatea*. Și dacă profesorul universitar trebuie să fie înarmat cu lancea cinstei și cu scutul demnității, când predică după catedră, cu cât mai solid trebuie să fie înarmat când e chemat să controleze pe cel care pretinde să devie și el un propagator al științei, pe candidații la catedre?

Avea-vor profesorii examinatori o rigurozitate inflexibilă pentru tehnica și mai ales pentru morală candidaților?

Iată ce răspundem unui amic, care îmi spunea că la 15 Ianuarie 1909 se încep examenele pentru ocuparea a șapte locuri de conferențieri la Facultatea de drept din București.

Și atunci, în legătură cu această chestiune, amicul meu îmi făcu cunoscut *un caz*, asupra căruia voi face unele reflexiuni — după ce mai întâi îl voi expune:

E vorba de plagiatul comis de d-l Al. Cerban,

în calitate de profesor suplinitor la cursul de Drept civil. Dovezile acestui delict se găsesc în «Dreptul» din 20 Decembrie 1907, unde d-l Cerban — stăpânit mai mult de vanitate decât de precauție — și-a publicat «Lecția de deschidere»; și în cartea d-lui H. Capitant; «Introduction a l'étude du droit civil», Paris 1898.

Cerem iertare d-lui Capitant, dacă — pentru edificarea oamenilor cinstiți — vom fi siliți să-l așezăm alături de d-l Cerban, pe cunoscuta construcție a paralelor patibulare. Incepem:

«... Pe de altă parte, din cauza diferenței sexurilor, omul este o ființă incompletă. Individualitatea sa se completează prin căsătorie, care dă naștere la o serie de raporturi de drept, atât între bărbat și femeie, cât și între soți și copiii născuți din căsătorie, care perpetuează personalitatea lor. Comunitatea de sânge care se stabilește astfel, crează la rândul ei rudenia, adică o legătură naturală între diferite persoane născute una din alta, sau cari sunt născute dintr'un autor comun.

Numeroase raporturi de drept și foarte variate rezultă astfel din uniunea sexurilor, și anume: raporturi de drept între soți, puterea părintească, rudenia și tutela, care este o extensiune prin imitațiune a puterii părintești.

Totalul acestor raporturi de drept, constituie raporturile de familie.

Cerban, Loco cit., p. 686, coloana 2-a.

«... L'homme est un être incomplet, par suite de la différence des sexes et parce que son existence est de durée limitée. Au premier point de vue, le mariage corrige l'imperfection de l'homme; son union avec la femme engendre toute une série de rapports de droit, d'abord entre l'un et l'autre, ensuite entre eux et les enfants qui naissent du mariage et qui perpétueront, leur personnalité. D'autre part, la procréation des enfants et la communauté de sang qui en résulte crée la parenté, c'est-à-dire un lien naturel entre les diverses personnes qui sont nées les unes des autres, ou qui sont nées d'un auteur commun.

De nombreux rapports de droit, très variés, résultent donc de ce premier point de vue, l'union des sexes: rapports de droit entre gens mariés, puissance paternelle, parenté, et enfin tutelle, qui n'est que l'extension, la copie de la puissance paternelle. L'ensemble de ces rapports de droit s'appelle les rapports de famille, et les institutions juridiques qui les régissent constituent par leur réunion le droit de famille.

Capitant, op. cit., p. 6

Apreciați cu această ocazie inteligența juridică a d-lui Cerban. Apucat subit de scrupul, d-sa oprește plagiatul, tocmai când nu trebuia; căci fraza cu care termină nu spune mai nimic; pe când aceea care urmează la Capitant, este cea importantă, fiindcă ea rezumă întreg pasagiul și dă formula ideii de care e vorba în el: *dreptul de familie*.

Mai departe:

«In primul caz, raportul care se stabilește între o persoană și lucrul ce a luat în stăpânire pentru a realiza folosul ce comportă, este un raport fizic, material, un raport de dominațiune; însă această legătură devine un raport de drept, pentru că cei de al treilea, adică ceilalți oameni sunt obligați s'o respecte, și prin urmare trebuie să se abțină de a-i aduce vreo atingere prin actele lor. Acest raport între o persoană și un lucru care în mod indirect pune pe om în relațiune cu semenii săi, este susceptibil de a varia în ce privește conținutul său; sau că omul se bucură de toată utilitatea și de toate avantajile lucrului, cum e în cazul când e vorba de un drept de proprietate; sau, din contra omul se bucură numai de unele avantagii ale lucrului cum e în cazul unui drept de uzufruct, de uz sau de abitațiune. Complexul de instituțiuni juridice, destinate să reglementeze diferitele drepturi pe care omul le poate avea asupra obiectelor lumii externe, formează dreptul lucrurilor.

Al. Cerban, *ibid.* p. 686, col. 2-a.

De astă dată, în continuare, d-l Cerban vrea să dea un exemplu oarecare, dar pentru a demonstra urmărirea, îl i-a din altă parte a cărții victimei d-sale:

«Spre pildă am un drept de proprietate asupra unei case sau a unei moșii. Acest drept îmi dă facultatea de a întrebuința și de a trage tot profitul pe care casa sau moșia este susceptibilă să producă și eu exercit, drep-

«Le rapport qui s'établit entre l'homme et la chose dont il s'est emparé est un rapport purement physique, matériel, un rapport de domination; mais il devient un rapport de droit, parce que les tiers, les autres hommes, sont obligés de le respecter et doivent s'abstenir de tout acte qui y porterait atteinte. Ce rapport de droit qui relie la chose à l'homme et qui indirectement le met en relation avec ses semblables, est susceptible de varier quant à son étendue, à son contenu; on bien il attribue à l'homme toute l'utilité tous les avantages que la chose est susceptible de produire, ou, au contraire il ne lui procure, que quelques-uns; en d'autres termes, les droits que l'homme exerce sur les objets du monde extérieur peuvent être de nature diverse. L'ensemble des institutions juridiques qui se rapportent aux choses, forme le *droit des choses*».

Capitant, *ibid.* p. 4

«... 1-er exemple: J'ai un droit de propriété sur une maison ou sur un objet quelconque. Ce droit me donne le pouvoir d'user de cette chose, d'en tirer tout le profit qu'elle est susceptible de

le meu în mod direct și imediat, astfel încât nu se găsesc, față în față decât persoana mea care sunt titularul dreptului și obiectul sau lucrul asupra căruia poartă dreptul meu.

Ibid., p. 686—687

După ce a dat noțiunea «dreptului lucrurilor» d-l Capitant o dă pe aceea a «dreptului obligațiilor». Și aci d-l Cerban este de un desăvârșit acord cu profesorul dela Grenoble:

«In adevăr pe de o parte numărul lucrurilor de care omul se poate servi pentru satisfacerea trebuințelor sale este mărginit și pe de altă parte, omul nu le poate dobândi sau produce decât prin întrebuințarea activității sale care, fiind în cele mai multe cazuri insuficientă, are nevoie de concursul activității semenilor săi. Așa fiind, omul este obligat să ceară celorlalți lucrurile pe cari aceștia le au fără a avea nevoie de ele, făcându-le și el la rândul său același serviciu; el este de asemenea obligat să unească activitatea sa cu cea a semenilor săi, pentru a îmulți și întări mijloacele sale de acțiune asupra lumii externe. Din această cauză izvorăște un complex de relațiuni între oameni, având de scop un schimb de servicii sau prestațiuni; în virtutea acestor relațiuni se formează un raport de drept între două persoane determinate, prin care se stabilește facultatea pentru una din ele de a cere celeilalte un lucru sau un serviciu, adică îndeplinirea unui act destinat să procure o utilitate oarecare. Aceste raporturi de drept se numesc obligațiuni, fiindcă au de efect de a forma o legătură de drept între două persoane».

Ibid., p. 687, col. 1-a

Și de astă dată d-l Cerban vrea să dea un exemplu. Aducându-ți aminte că d-lui a mai dat un exemplu, dar luat dela p. 39 a cărții lui Capitant, fără să vrei te cuprinde o bănuială: nu cumva și acest al 2-lea exemplu?!

fournir, et je l'exerce directement, de telle sorte que, ce droit ne met en présence que la personne qui en est le titulaire et l'objet sur lequel il porte».

Ibid., pag. 39

«... Mais le nombre des choses que l'homme fait servir à la satisfaction de ses besoins est limité et, d'autre part, l'homme ne peut s'en emparer ou les produire qu'aux prix d'efforts qui exigent dans la plupart des cas le concours de ses semblables. Il est donc obligé de demander à autrui, la chose que celui-ci possède et dont il n'a pas besoin, pour lui rendre à son tour le même service; il est également obligé d'unir son activité à celle de son semblable pour augmenter sa puissance, ses moyens d'action sur le monde extérieur. De là tout un ensemble de relations entre les hommes, ayant pour but, l'échange des services et de forces, relations en vertu desquelles un rapport de droit se forme entre deux ou plusieurs personnes, rapport qui permet à l'une d'exiger de l'autre que celle-ci lui donne un objet, on fasse quelque chose, accomplisse un acte dont la première retirera quelque utilité. Ces rapports de droit s'appellent des rapports d'obligations, et l'ensemble des institutions juridiques qui les régissent constitue le *droit des obligations*.

Ibid., p. 5

Deschizi repede la p. 39 și găsești :

«Așa spre pildă, am împrumutat lui X o sută de lei. Făcând acest împrumut s'a născut în favoarea mea un drept de creanță contra lui X, care este obligat să-mi restituie suma de bani ce i-am împrumutat. Prin urmare în cazul de față dreptul meu nu mai poartă asupra unui lucru, ci există contra unei persoane determinate, obligată a-mi procura (sic) o sumă de bani».

Remarcați aci, cât de precis e Capitant, când întrebuințează termenul «livrer» care exprimă perfect ideia generală de a da (datio), pe când d-l Cerban traduce cu «a procura». Apoi, domnule profesor universitar, a procura este o obligație specifică; când achiziți o sută de lei cu care te-ai împrumutat nu se cheamă că ai *procurat* o sută de lei creditorului, ci că i-ai *restituit* !

D-l Cerban continuă luând din Capitant câte două linii, de aci, câte trei de dincolo; evident e, că și-a propus să ne sâcăie ca la jocul de-a v'ați ascunsele. Mărturisim că ne place jocul; urmăriți-l :

«Dreptul obligațiunilor, completează în mod firesc (!?) dreptul lucrurilor.

Apoi imediat :

«Drepturile care fac parte din prima categorie se cheamă drepturi personale sau mai bine zis drepturi de creanță, pe când cele din a doua categorie se numesc drepturi reale, *jura in re*, pentru că poartă în mod direct și imediat asupra unui lucru».

Apoi imediat.

«Ambele specii de raporturi de drept, au ca obiect lucruri sau fapte apreciabile în bani, adică, reprezentând o valoare pecuniară pentru acela în profitul cui există (spre ex : proprietarul de moșie, drept asupra unui lucru, obligațiunea din partea cuiva să-mi are și să-mi semene moșia); din cauza acestui caracter comun al celor două specii de raporturi de drept (adică al drepturilor reale și al drepturilor de creanță) de a avea o valoare pecuniară, ele se numesc bunuri».

«2-è exemple : J'ai prêté à Pierre 1.000 frs. Ce contrat a fait naître un droit de créance à mon profit contre Pierre qui est tenu de l'obligation de me rembourser la somme d'argent que je lui ai prêtée. A la différence du précédent, mon droit ne porte pas sur une chose, il existe contre une personne déterminée, et il l'oblige à me livrer une somme d'argent».

«Le droit des obligations forme donc le complément, le pendant du droit des choses».

Ibid., p. 5

«Le droits de la première espèce s'appellent des droits réels, *jura in re*, parce qu'ils portent directement et immédiatement sur une chose; ceux de la deuxième espèce s'appellent des droits personnels ou des droits de créances».

Ibid., p. 39

«Les deux espèces de rapports de droit, que nous venons d'envisager ont pour objet des choses ou des faits représentant une valeur pecuniare pour celui au profit duquel ils existent; c'est en considération de ce caractère commun qu'on les appelle *des biens*».

Ibid., p. 5

Fiindcă am deviza *suum cuique*—de aceea și scriu articolul de față—voi recunoaște că paren-tezele din textul d-lui Cerban, cu umplutura lor exasperant de inutilă, sunt proprietatea d-sale !

Aceiași deviză ne obligă să mai căutăm în articolul corp al delictului, vre-o notă personală adică neprihănită a inculpatului.

E vorba de entitatea juridică, care se cheamă patrimoniu :

«Din principiul unității patrimoniului rezultă că drepturile și sarcinile cuprinse în patrimoniu formează o universalitate juridică, adică că patrimoniul constituie o unitate abstractă distinctă de elementele care-l compun. Schimbările care se fac în aceste elemente, fluctuațiunile care măresc sau micșorează activul sau pasivul, nu alterează întru nimic caracterul acestei universalități. Drepturile care compun patrimoniul pot să dispară și să fie înlocuite prin altele, datoriile de asemenea pot să se stingă, se poate întâmpla ca pasivul să întrecă activul, toate aceste transformări nu modifică însă întru nimic unitatea și existența patrimoniului. Cu alte cuvinte, elementele patrimoniului pot să varieze, nu însă patrimoniul care rămâne același în tot timpul vieții persoanei».

«Le patrimoine représente une universalité juridique indépendante des éléments qui le composent. Les modifications qui se produisent, dans le nombre de ces éléments, les fluctuations, qui augmentent ou réduisent le passif ou l'actif, n'altèrent pas le caractère de cette universalité et ne l'empêchent pas de subsister comme une entité distincte. Les droits qui composent le patrimoine peuvent s'éteindre et être remplacés par d'autres, les dettes peuvent également disparaître et faire place à de nouvelles dettes; il peut même arriver que la somme des obligations dépasse la valeur du montant des biens; que le passif soit supérieur à l'actif: toutes ces transformations ne modifient pas l'unité et l'existence du patrimoine».

Ibid., p. 186

Remarcați în acest fragment partea originală a d-lui Cerban! Este—n'ar mai fi fost!—ultima sa frază; după ceiace a spus Capitant (și a compilat Cerban), adausul este de o așa inutilitate încât îți produce compătimirea pe care o ai pentru copilul care repetă vorbele profesorului său, ca să pară că zice și el ceva.

Să mai continuu cu citații ? Ar fi să abuzez de ospitalitatea acestei reviste și de răbdarea cititorilor. Menționez numai că ceiace urmează după fragmentul precedent, a doua jumătate a primei coloane din *Dreptul*, p. 688, este compilat sau parafrazat din cartea lui Capitant, p. 187; că, cea mai mare parte din coloana a doua, p. 688 (aliniatul a, b, c) este luată *ad litteram* din Capitant, p. 11. A doua jumătate din coloana întâia, p. 689, e compilată din Capitant, p. 208. Aci d-l Cerban fură dela doi deodată, căci re-produce, fără sursă, fraza: «Toate faptele juri-

dice au de efect de a produce o modificare în sfera juridică, a unei persoane», care la Capitulant sună după cum vă așteptați, acum când cunoașteți omul: «Tous les faits juridiques, ont pour effet de produire une modification, dans la sphère juridique d'une personne déterminée», dar pe care însuși Capitulant o citează foarte precis din Unger, II, p. 2 § 71 (System des oesterreichischen allgemeinen Privatrechts).

* * *

Impresia penibilă cu care rămâi după ce ai luat cunoștință de acest excepțional plagiat (nu cred că cititorul, ca și mine, să fi văzut un altul mai fără jenă) este un amestec de indignare și de uimire!

Cum ar fi cu putință să fie lăsat să se cocoteze pe o catedră universitară, un om care n'a ajuns să aibă nici două trei idei personale cât trebuie, barem pentru o lecție de deschidere. Căci lecția de deschidere este o ocaziune într-o câțiva solemnă, în care se afișează un program, se expun principii, metodă, sau și numai generalități ale materiei respective, dar evident cu intențiunea discretă de a prezenta pe profesorul nou. Firește că nu orice cap are fosforescență necesară să producă idei originale în fond; dar formă și stil propriu cui să se ceară dacă nu unui profesor universitar? Mi-ar fi plesnit obrazul de rușine și de muștrare de cuget să dau, ca a mea o lecțiune de deschidere în care știam bine că 4 părți din 5, — auziți, 4 din 5! — sunt luate *ad litteram* dela altul.

Ceeace e la culme stupefiant, e cum a putut să-și inchipuie d-l Cerban că nu va fi descoperit! Ce dracu, când subtilizezi lucrul altuia, ai grija să-l ciunțești ori să-l vopsești, ca să-i dispară identitatea. Dar să plagiezi așa de brutal cum a făcut d-sa — a se vedea coloanele de mai sus — se chiamă.... se chiamă prostie.

Iar dacă d-l Cerban și-a permis luxul să plagieze 4 părți din 5 într-o lecție de deschidere, unde se știe că o ascultă și altă lume mai puțin novice decât studenții, vă inchipuți cum trebuie să opereze d-sa pentru celelalte prelegeri, unde e sigur că n'are nimeni timpul să-l urmărească?

Ce dezastruos exemplu oferă d-l Cerban celor care sunt azi studenți și cari mâine vor fi cetățeni, și încă cetățeni conducători în această țară! Căci dece n'ar fi autorizați să creadă după acest exemplu viu, dacă cum-va nu va fi scos din circulație, că se poate parveni cu mijloace necinstite!

Aud că d-l Cerban vrea să se abilitizeze pentru docență. Cred că profesorii examinatori acum făcuți atenți, îl vor trimite să se... reabiliteze.

C. A. POPESCU
AVOCAT

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 12 Decembrie 1908

Președenția d-lui CH. PHEREKYDE, prim-președinte

Eliza Crețeanu ș. a. cu V. D. Gabroveanu ș. a.

Legea trusturilor arendășești. — Contract de arendare ne pus în executare. — Nulitatea lui. — Garanția depusă de arendaș. — Restituirea garanției imediat ce contractul s'a declarat nul. — (Art. 2 și 6 din Legea trusturilor arendășești).

Dacă un contract de arendare, ne pus încă în executare, este declarat nul în întregime pe baza art. 2 din Legea trusturilor arendășești, garanția depusă de arendaș cu ocaziunea formării contractului de arendare are a se restitui imediat ca fiind deținută fără cauză, și întru cât nu e vorba de un contract care s'ar fi aflând în curs de executare la promulgarea legii, caz în care numai are a se observa noulitate de restituire prescrisă de art. 6 din Legea trusturilor arendășești.

Decizia 479/908. — Respins recursul făcut de Eliza Crețeanu, Ecaterina Olănescu ș. a., contra deciziei Curții de apel București, s. II, No. 204/908, dată în proces cu V. D. Gabroveanu și Frații Așer Eschenazy.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat B. Cernea, în desvoltarea motivului de casare;

Pe d-l avocat M. M. Sipsomo, în combateri;

Pe d-l procuror P. Sadoveanu, în concluziuni, pentru respingerea recursului.

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare, invocat :

«Exces de putere, violarea legii părților a contractului de arendare dintre noi și d-l Gabroveanu, și rea interpretare și aplicare a Legii trusturilor art. 2 și 6.

«După contract, în principiu, nu eram obligați a-i restitui garanția (art. 10 partea finală) însă noi totdeauna am zis dacă legal și echitabil este să-i restituim garanția d-lui Gabroveanu, noi nu înțelegem și nu o putem restitui decât potrivit contractului anulat de Legea trusturilor și conform cu art. 9 din contract sau, în cel mai rău caz, după doi ani, cum zice art. 6 din Legea trusturilor.

Când Curtea de apel decide că garanția noi o deținem fără cauză și ne obligă a o restitui imediat neținând socoteală de cele zise de noi, violează legea părților, contractul dintre noi, art. 10 și art. 9, comite un exces de putere și interpretează și aplică rău art. 2 și art. 6 din Legea trusturilor».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care se constată că Curtea de fond, admitând acțiunea lui V. D. Gabroveanu, a constatat că fiind nul și de nul efect contractul de arendare intervenit între C. P. Olănescu și Gr. P. Olănescu de o parte și V. P. Gabroveanu de altă parte, a moșilor Neamțu, Baciș și Fetele din jud. Vlașca, contract autentificat de Trib. Not. Ilfov la No. 6893/903, și în consecință a obligat pe Const. P. Olănescu, C. C. Olănescu ca tutore, Eliza Crețeanu și Ecaterina Olănescu, să restituie reclamantului Gabroveanu suma de 100000 lei, ce a dat-o sub forma de garanție la facerea contractului;

Având în vedere că instanța de fond, pentru ca să decidă astfel, s'a întemeiat pe art. 2 din Legea pentru mărșinirea dreptului de a ține în arendă moșii, promulgată în «Monitorul Oficial» dela 12 Aprilie 1908,

prin care se dispune că orice contract de arendare, care ar trece peste mărirea fixată prin art. 1, este în întregime nul și de nul efect, nulitatea fiind de ordine publică ;

Considerând că contractul de arendare fiind în întregime nul și de nul efect în puterea legii, garanția depusă de intimat în mâinile recurenților, cu ocaziunea formării contractului de arendare a moșiilor arătate, este delinută fără cauză, și restituirea ei câtă să se facă imediat ; de oarece în speță e vorba de un contract de arendare care nu s'a pus încă în executare, pentru ca, în atare caz, să se respecte fie modalitățile de restituire prevăzute în art. 6 din sus zisa lege, fie, potrivit aceluiaș text, stipulațiunile din contractul părților ;

Considerând, dar, că contractul de arendare în chestiune nepus încă în executare, fiind declarat nul și de nul efect în baza art. 2 din Legea trusturilor arendăsești, iar art. 6 din această lege nefiind aplicabil în speță, Curtea de fond n'a comis exces de putere n'a violat legea părților și nici a interpretat și aplicat greșit legea din 12 Aprilie 1908 ;

Că, prin urmare, mijlocul de casare invocat fiind neîntemeiat, recursul se găsește nefondat ;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, SECȚIA II

Audiența dela 15 Ianuarie 1909

Președenția d-lui G. TANOVICIANU, președinte

Ion Moroșanu, ca tutore legal al copiilor săi, cu Adela N. Brăteanu

Act de paupertate.—Tutore reprezentând doi minori ce au ca avere un imobil cu venitul de 300 lei anual.—Validitatea actului de paupertate liberat minorilor.—(Art. 44 din Legea timbrului)

Este valabil actul de paupertate, prezentat de un tutore, reprezentând pe doi minori care posedă un imobil impus prin rol la funciară pentru venitul de trei sute lei anual, de oarece pentru fiecare din minori venitul nu trece peste maximumul de 150 lei venit imobiliar cât prevede art. 44 din Legea timbrului.

Curtea, în majoritate,

Ascultând, din partea intimitei Adela N. Brăteanu, pe d-l avocat Bastache, în desvoltarea incidentului pentru anularea actului de paupertate al apelantului Ion Moroșanu ; și

Pe d-l avocat G. Iorgala, în combateri ;

Având în vedere incidentul ridicat de intimata Adela Brăteanu și prin care cere pe baza art. 44, aliniatul ultim din Legea timbrului, a se refuza actul de paupertate eliberat minorilor Nicolae și Elena Moroșanu de Primăria Capitalei sub No 2873 din 1908 și vizat de Administrația financiară respectivă și, în consecință, a se anula apelul de față ca nefiind făcut pe timbru fix și cu plata taxei speciale prescrisă de Legea timbrului, de oarece se dovedește cu certificatul No 544 din 1908, eliberat de Primăria comunei Mangalia, că numiții minori posedă în acea comună un imobil impus la funciară pentru un venit de 300 lei anual ;

Având în vedere că acest incident este neîntemeiat și că să se respinge ca atare, de oarece, după cum se va demonstra imediat, cei doi minori se găsesc în starea de sărăcie prevăzută de Legea timbrului ;

Considerând că în adevăr, art. 44 din zisa lege prevede că sărăcia se va dovedi printr'un certificat eliberat de autoritatea comunală a locului unde persoana care o invoacă își are domiciliul și că un act de paupertate nu poate fi admis dacă nu ar fi revestit de viza Administrației financiare, confirmând că purtătorul actului nu plătește vreo altă dare decât dreptul fix al impozitului personal, o dare funciară la un venit anual maximum de 150 lei, orică, în lipsă de acest venit lo-

cuiește pe o chirie maximum de 350 lei anual, sau că po-edă un venit imobiliar, oricare, de cel mult 600 lei anual ;

Considerând că, după cum rezultă clar din termenii acestui articol, actele de paupertate trebuind a fi eliberate individual fiecărei persoane, iar nu în mod colectiv mai multor persoane, ceea ce ar fi și absolut imposibil când acele persoane n'ar domiciliu toate în aceeaș comună, urmează naturalmente a se avea în vedere, pentru observarea condițiunilor de mai sus, starea materială a fiecărui individ în parte ;

Că, în speță, deși pentru cei doi apelanți minori s'a eliberat un singur act de paupertate fiindcă acest lucru a fost posibil, de vreme ce au un singur domiciliu, acel al tutorelor lor, însă, întrucât venitul imobiliar constatat prin certificatul mai sus menționat este numai de 300 lei pentru amândoi minorii, ceea ce revine fiecăruia câte 150 lei, adică tocmai maximum prevăzut de art. 44, umează că actul de paupertate, de care dânsii se servesc, este valabil, de oarece pentru fiecare din ei venitul nu trece peste acest maximum ;

Considerând că dacă Legea timbrului prin art. 56 a creat excepțiunea de favoare, că atunci când mai multe persoane au acelaș interes, decurgând din acelaș fapt generator de drepturi sau obligațiuni, va fi o singură taxă de act, acțiune opozițiune, apel, etc., când vor fi făcute printr'una și aceeaș cerere ; n'a prevăzut însă prin nici un text că acele persoane nu pot face o asemenea cerere cu act de paupertate, când mijloacele lor pecuniare adunate la un loc ar însuma mai mult de cifrele arătate în art. 44, și a se spune în speță, că minorii Moroșanu, având la un loc un venit imobiliar de 300 lei, nu se pot servi de act de sărăcie, fiindcă au făcut, prin tutorele lor, o singură cerere de apel pentru care urma să plătească o singură taxă de timbru fix și specială, este a se adăuga la Legea timbrului, care nu suferă nici interpretări bazate pe argumente de analogie, — o dispozițiune nouă, — ceea ce este absolut inadmisibil ;

Considerând că, de altfel, în sine argumentul de mai sus, ce se aduce în sprijinul incidentului, nici nu are mare importanță, pentru că de multe ori taxele de introducerea unei cereri de acțiune sau de apel nu înseamnă nimic față de costul celorlalte taxe de procedură, și iată un exemplu : Se face un apel de către 50 de persoane cu interes comun. Ele vor plăti, conform art. 56 o singură taxă de apel, adică 120 lei, însă în acelaș timp vor trebui să plătească ca taxe de citațiuni numai pentru primul termen o sumă de 300 lei. Dar dacă se întâmplă ca și intimații să fie numeroși, și să nu voiască niciodată a lua termenul în cunoștință, vor mai putea să suporte acești apelanți toate aceste cheltuieli dacă nu sunt oameni avuți ? Și dacă s'ar servi de act de paupertate, li s'ar putea spune că nu se găsesc în stare de sărăcie prevăzută de Legea timbrului pentru că ar avea de exemplu fiecare din ei, ca venit imobiliar, cifra ridiculă de 15 lei pe an, ceea ce înseamnă în total 750 lei, deci peste cifra de 600 lei din art. 44 ? Evident că nu ; pentru că legiuitorul a avut în vedere starea materială a fiecărui individ. Dar dacă mai mulți nenorociți, 10 de exemplu, ar locui fiecare pe o chirie decâte 40 lei anual, n'ar fi iarăș absurd a li se spune că nu pot face un singur apel cu act de paupertate pentru că chiriile ce plătesc anual, adunate la un loc întrec suma de 350 lei prevăzută în acelaș articol ? Iată, prin urmare, atâtea considerațiuni cari pun în evidență inadmisibilitatea incidentului de azi ;

Considerând că chiar dacă ar exista în Legea timbrului o dispozițiune expresă în sensul susținerii părții intimite, ea ar fi fără de nici un folos pentru fisc, pentru că în acest caz persoanele cari s'ar găsi în condițiunile arătate mai sus, cu tot interesul comun ce l-ar avea într'un proces, ele ar face fiecare în parte acțiuni sau apeluri, servindu-se fiecare cu acte de paupertate, iar la termen ar cere conexarea tuturor acțiun-

nilor sau apelurilor pentru a se evita contrarietate de hotărîri, ceace de sigur nu li s'ar putea refuza. De aceea legiuitorul nu s'a gândit să creeze o asemenea dispozițiune, care ar fi rămas o literă moartă; încât, și din acest punct de vedere, o interpretare a legii în favoarea sistemului opus este inadmisibilă;

Considerând că, sub raportul stării materiale a persoanelor fizice, este absolut indiferent dacă ele stăpânesc în comun un imobil, căci, în adevăr, întru cât s'ar putea zice că cineva nu e sărac în sensul Legii timbrului dacă el ar stăpâni împreună cu alți 9, de exemplu, un imobil impus la o foncieră pentru un venit de 1000 lei anual, când dreptul său, abstract bine înțeles, în fondul imobilului, este numai de a zecea parte și bucurându-se prin urmare de 100 lei venit?

Având în vedere, pe de altă parte, că art. 44, aliniatul ultim, lasă la facultatea instanțelor judecătorești de a refuza actul de paupertate, când se conving că înfățișătorul lui nu se află în starea de sărăcie prevăzută de lege; că, în cazul de față, Curtea ținând seamă, în afară de considerațiunile de mai sus, că venitul de 300 lei al imobilului din Mangalia nici nu trebuie considerat ca avere personală a minorilor, el cuvenindu-se de drept tatălui în calitate de uzufructuar legal, căruia legea nu i impune în schimbul acestei folosinți decât sarcinile anume prevăzute în art. 339 din Codul civil, iar nu și de a suporta cheltuielile unui proces intentat în numele minorilor și că suma de mai sus abia dacă ajunge pentru întreținerea și educația acelor minori, găsește că nu este locul a li se refuza actul de paupertate de care se servește tutorele lor;

Pentru aceste motive, Curtea, în neunire cu concluziunile puse de d. avocat C. N. Toneanu, ca reprezentant al Ministerului public, respinge incidentul.

(ss) Francisc Papp Vasile Tătaru, N. Dimitrescu.

O p i n i u n e

Noi, G. Tanoviceanu, președinte și G. N. Raicoviceanu, consilier:

Având în vedere incidentul ridicat de intimata A. dela N. Brăteanu, prin care cere a se anula actul de paupertate cu care se servește apelanții minori, pe motiv că din certificat prezentat se constată că acești minori posedă avere imobiliară producând un venit de 300 lei, deci, conform art. 44 din Legea timbrului, nu se pot servi de act de paupertate;

Având în vedere că apelanții susțin că deși posedă acest venit, însă ei fiind doi, fiecare din ei posedând numai 150 lei venit, conform aceluși articol pot să se servească de act de paupertate;

Considerând că legiuitorul prin acel articol a stabilit un principiu după care orice reclamant care nu posedă un venit funciar mai mare de 150 lei, se poate servi cu act de paupertate, apreciind legiuitorul că cine are o avere așa mică ar fi strâmtorat și în imposibilitate a plăti taxele și timbrele unui proces. Când însă averea este mai mare decât această sumă trebuie a se plăti aceste taxe și timbre. În speță, averea fiind de 300 lei venit funciar, este evident că urmează a se plăti aceste taxe și motivul că sunt doi cari au acest venit nu poate fi ținut în seamă, de oarece nu se cere taxa dela fiecare, ci numai o singură taxă pentru ambele persoane;

Considerând, de altfel, că ar fi a aplica legea în principiile generale în un mod nelogic, căci pe când apelanții se permite a face amândoi apelul prin o singură petiție, considerând apelul ca de interes comun și deci cu o singură taxă și plată de timbre, când este vorba însă de aplicarea Legii timbrului se despart persoanele fizice considerându-se fiecare în parte și averea fiecăruia în parte pentru a ajunge la rezultatul de a fi scutiți de taxe;

Considerând că aplicând acest mod de interpretare,

s'ar ajunge la un rezultat cam straniu, în cazul de exemplu a unei cete de moșneni, în care ar fi 100 de persoane, fiecare având 150 lei, ceace ar face 15.000 lei, dar neavând nici unul mai mult, deci să fie scutită o asemenea ceată de moșneni de plata timbrei și taxelor;

Considerând, în fine, că se poate argumenta prin analogie și cu succes în senzul susținerii noastre din dispozițiunile aliniatului. tot al acestui articol, care prevede că, atunci când bărbatul are avere, femeia în nici un caz (afară când este în divorț) nu se poate servi de act de paupertate, deci dacă în acest caz în care bărbatul poate că nu are nici un interes direct și tot este obligat de lege a plăti pentru soția sa timbrele și taxele, a fortiori, credem că atunci când două persoane au interes atât de conex și evident în un proces încât se pot servi de o singură cerere, trebuie a se avea în vedere și averea lor comună când este vorba a se aprecia starea lor de scăpătăciune;

Pentru aceste motive, suntem de părere a se admite incidentul și, în consecință, a se anula apelul făcut de minorii Moroșanu.

(ss) G. Tanoviceanu, G. N. Raicoviceanu.

OBSERVAȚIE. — Chestiunea pe care, incidental, a rezolvit-o Curtea de apel din Galați, secția II, prin jurnalul de mai sus, este următoarea: Un tutore, reprezentând pe doi minori cari posedă împreună un nemișcător impus prin rol la o fonciera pentru un venit anual de maximum 300 lei, se poate servi de act de paupertate spre a introduce pe hârtie liberă, o declarație de apel în numele ambilor minori, sau un asemenea apel are a fi considerat ca nul pentru că nul ar fi actul de paupertate după dispozițiile art. 44 din Legea timbrului?

Curtea, în majoritate, a respins incidentul de nulitate, considerând ca valabil și actul de paupertate și apelul, iar minoritatea a fost de părere că întru cât venitul imobilului posedat de minori e mai mare de 150 lei (una sută cincizeci), maximum prevăzut de art. 44 din Legea timbrului, tutorele nu se poate servi de act de paupertate în numele minorilor, și deci apelul ca și toate actele de procedură sunt nule, nefiind făcute pe timbru legal.

Chestiunea fiind interesantă, credem util de a o examina spre a vedea care e temeinicia soluțiunii admise de majoritatea Curții.

Art. 44 din Legea timbrului prevede că atunci când o parte litigantă posedă dovezi legiuite de sărăcie, toate actele se fac fără timbru și fără plată de taxe. Sărăcia se dovedește printr'un certificat liberat de autoritatea comunală a locului unde persoana care o invoacă—in speță tutorele—își are domiciliul. Iar un asemenea certificat se liberează oricâteori purtătorul actului — adică persoana săracă, majoră sau minoră, căci legea nu distinge — nu plătește veri-o altă dare decât dreptul fix al impozitului personal, o dare funciară la un venit anual maximum de 150 lei, ori că, în lipsă de acel venit, locuiește pe o chirie maxi-

mun de 350 lei anual, sau că posedă un venit mobilier, oricare, de cel mult 600 lei anual.

Din acest text reiese că spre a se constata gradul de sărăcie al cuiva, se are în vedere poziția lui materială *personală*, cu exceptarea cazului când persoana care se judecă fiind o femeie căsătorită, bărbatul acesteia nu se găsește în condițiile de neavere prevăzute de art. 44. Pe drept sau pe nedrept legiuitorul consideră avută și pe femeie când bărbatul are avere și deci îi poate da sprijinul material trebuitor pentru a suporta cheltuelile procesului. Cu exceptarea acestui singur caz, legea stabilește regula, dictată și de logică și de forța împrejurărilor, că actul de paupertate e alipit exclusiv persoanei căreia se eliberează și care se servește de dânsul.

Dacă dar, sunt mai multe persoane cari fac în comun o reclamațiune, fiecare dintre dânsle trebuie privită individual sub raportul sărăciei și fiecare din aceste persoane trebuie considerată săracă oridecâteori se găsește în condițiunile specificate de art. 44 din Legea timbrului. Fiecareea dintre dânsle se poate elibera în mod valabil un asemenea act, chiar dacă se servă de dânsul spre a introduce în mod colectiv reclamațiunea, apelul, recursul lor, etc.

Dacă legea a îngăduit celor ce au un interes comun, izvorit din același fapt generator de drepturi, de a se constitui împreună coreclamanți sau de a întrebuița în comun aceeași cale de atac a unei hotărâri, și dacă prin efectul conexității sau litispendenței, cererile lor pot fi intrunite când ar fi fost formulate separat, o asemenea măsură dictată de procedură o autoriză legea ca o înlesnire pentru părți sau în interesul unei bune administrări a justiției și nu poate avea nici o înruiere asupra faptului de sărăcie a persoanelor cari se judecă împreună în interes comun.

Legea timbrului fiind de strictă interpretare, nu se poate susține în asemenea cazuri, când aceleași părți cari au un interes comun figurează în aceeași cerere sau sunt reunite în aceeași cauză, că trebuie să se întrunească la un loc averile lor și că, dacă poziția lor materială *colectivă* depășește cifra maximală a venitului indicat de articolul 44 din Legea timbrului, părțile încetează de a mai fi sărace și nu mai pot beneficia de actele lor de paupertate eliberate în marginile și cu observarea condițiilor legii timbrului. Părțile fiind supuse unei proceduri comune de judecată, sărăcia lor rămâne neclintită aceeași. Fiecare în parte neputând suporta cheltuelile procesului, ele rămân despărțite sub raportul timbrului și dreptul lor *individual*, de a se servi de act de paupertate, rămâne așa dar neatins.

Aceasta e și firesc și legal, pentru că dacă a-

celeași părți, făcând separat acțiunea sau apelul, sunt dispensate de taxele de timbru, intrunind exercițiul dreptului lor prin aceeași cerere, nu s'a operat nici o schimbare în condiția lor materială. Fiecare din părți a rămas deopotrivă de săracă ca și înainte de intentarea acțiunii, apelului, etc.; și această stare a lor de sărăcie, care constituie un fapt anterior legării instanței, conferă fiecareea din ele un drept individual, întreg și exclusiv la actul de paupertate ce posedă, investit cu toate formele doveditoare sărăciei lor.

Cum vom decide acum dacă, în loc ca două persoane majore și capabile să introducă în comun o cerere în judecată, o introduce un tutore în numele a doi minori, și când partea de venit a fiecărui minor nu e mai mare decât cel prevăzut de art. 44 din Legea timbrului? De sigur că aceeași soluțiune se impune, de oarece tutorele, care e un mandatar legal, nu face decât să reprezinte în instanță pe ambii minori și să susțină interesele fiecăruia în parte. Imprejurarea că aceștia, având un interes comun, figurează în aceeași cerere de judecată sau în același apel, credem că nu îndreptățește instanțele de judecată să confunde și averile lor, printr'un calcul matematic, pentru a vedea dacă împreună nu au un venit mai mare decât cel prevăzut de lege pentru fiecare dintr'înșii, căci norma statornicită de lege pentru încuviințarea unui act de paupertate e gradul lor de sărăcie *individuală* și nu *colectivă*.

Portatorul actului de paupertate nu e tutorele al cărui unic rol e de a reprezenta în justiție pe minori, ci fiecare minor în parte, căroră tutorele și-a împrumutat deopotrivă numele său pentru obținerea actului de paupertate care-i privește pe amândoi, căci, neîntrebăm, ce vom decide în ipoteza când acțiunea ar fi fost introdusă de tutore în numele *numai a unui singur minor*? S'ar putea oare susține că minorul ce se judecă e bogat, pentru că cellalt minor, care nu se judecă, posedă avere? Firește că nu; căci atunci ar trebui să considerăm avut pe cineva, pentru că o persoană străină de ea și de interesele ei e avută, ceea ce depășește, se înțelege, prevederile legii și ar duce la absurd.

O probă că o asemenea interpretare e cea rațională și dreaptă, e că ea se poate aplica, în afară de exemplele judicioase date de majoritatea Curții prin bogatele ei considerente, și la orice alte cazuri ce se pot înfățișa oridecâteori în cauză sunt minori reprezentați sau nu prin același tutore. Așa, de pildă, se poate cum am arătat, ca un minor să fie bogat, dar tutorele să introducă acțiunea în numele celui sărac, care are siugur interes să se judece, ori ca tutorele să facă acțiuni, apeluri, și recursuri *successive* în numele

lor. Judecata, în aceste cazuri, are a vedea numai dacă minorul în numele căruia s'a introdus acțiunea, apelul sau recursul, e o persoană săracă în sensul legii.

A alături la condiția materială a unora din minori gradul de avuție a altora, ar însemna să se adauge la lege o categorie de persoane neprevăzută de dânsa, pentru a o impune la taxe de timbru; ar însemna să crezi legea, iar nu să o interprezi.

Dar se poate ca minorii să aibă chiar interese contrarii unii altora, cum ar fi într-o acțiune de împărțeală (art. 693 din Proc. civilă), sau să fie supuși unei obligațiuni solidare, în care caz apelul unuia profită celorlalți. Se mai poate întâmpla ca unul din minori să fie emancipat, în care caz, iarăși, legea îi acordă dreptul de a porni el însuși acțiunile sale mobiliare, sau a se apăra împotriva lor (art. 428 din Codul civil), ori să devină major în cursul instanței.

Pe ce ne-am putea întemeia pentru a decide că nu trebuie să se aibă în vedere gradul de sărăcie personală a tuturor acestor minori, spre a li se încuvința să se judece pe hârtie liberă, scutiți fiind și de taxele procesului?

Evident că sărăcia cuiva e neclintit aceeași, fie că ar sta singur în justiție, fie că s'ar înfățișa ~~cu alți reclamânți~~ ori păriți. Dacă aceștia fiind minori, ~~totali~~ e acela care poartă acțiunea în numele lor ca ~~mandatar legal~~, e cert că situația minorilor nu e diferită de a persoanelor majore cari, în aceleași condițiuni, s'ar judeca, împuternicind pe un mandatar comun de a reclama sau apela în numele lor. Deosebirea consistă numai în felul mandatului; situația materială însă a persoanelor reprezentate rămâne aceeași în ochii legii fiscale pe care nu o importă *forma* cerută de legea civilă pentru exercitarea în justiție a drepturilor cuiva.

Dar se trage un argument că apelul declarat de tutore în numele a doi minori, fiecare în parte având un venit imobiliar mai mic de 150 lei, trebuie făcut pe timbru legal, din dispoziția art. 56 din Legea timbrului, care prevede că sunt supuse la o unică taxă de timbru, acțiunile, opozițiile, apelurile, etc., făcute de mai multe persoane cu acelaș interes decurgând din acelaș fapt generator de drepturi. De aci minoritatea Curții conchide, *prin analogie*, că minorii «având un interes comun atât de conex și evident, trebuie să se aibă în vedere și averea lor comună, când e vorba de a se aprecia starea lor de scăpătăciune».

Credem că acest text nu poate fi aplicabil minorilor scăpătați, și iată de ce: Prin art. 56 se acordă o reducere de taxe persoanelor avute, în considerație că asemenea taxe ar fi prea împo-

vărătoare și nedrepte chiar pentru persoanele avute, când au interes comun, și de aceea legea îi supune la o singură taxă.

Să reiasă de aci că trebuiesc supuși la această taxă unică minorii, și chiar și persoanele majore, când fiecare în parte își dovedește starea sa de sărăcie?

Socotim că nu; căci atunci persoanele sărace ar fi mai năpăstuite decât cele cu stare. Ar trebui, din potrivă, să decidem că dacă cei avuți beneficiază de reducerea taxelor în cazul prevăzut de art. 56, *a fortiori* trebuie scutiți cei cari se judecă cu act de paupertate, ca o consecință logică a unei stări de sărăcie manifestă.

Dealtmintrelea, pentru a supune la taxa unică pe minori, minoritatea Curții întrebuițează argumentul prin analogie. Ori, se știe că Legea timbrului ca orice lege fiscală, fiind de strictă interpretare, nu permite taxări prin analogie. A recunoaște temeinicia acestui argument, înseamnă a se permite creerea de noi taxe, deci a unui impozit care nu se poate percepe decât în puterea unei legi clare și categorice.

De aceea, conchidem că soluția majorității Curții e și dreaptă și echitabilă, căci dânsa face o strictă aplicare a dispozițiilor Legii timbrului, prin așezarea unei regule de interpretare, ilustrată prin exemple temeinice, aplicabilă tuturor cazurilor de aceeaș natură, cari se mai pot înfățișa și cu observarea riguroasă a principiilor acestei legi.

CORNELIU BOTEZ

Președinte la secția II, Trib. Civilului

INFORMAȚIUNI

A apărut: *Volumul V, REPERTORIUL GENERAL DE JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE* de d-l *I. C. Barozzi*.

Acest volum care s'a pus în vânzare cu prețul de 8 lei e întocmit în felul și ca *supliment* al celorlalte patru volume ce au apărut anul trecut în editura *Curierului Judiciar* și al căror preț total e de 60 lei, broșate.

Suplimentul acesta cuprinde toate principiile de drept, soluțiunile și interpretările de legi date de Înalta Curte de casație în cursul anului 1906.

De vânzare la *Curierul Judiciar*, care servește orice cărți de drept române sau streine contra valoare, mandat sau ramburs.

TABLA DE MATERII pe anul 1908 a *Curierului Judiciar*, ce a apărut, cuprinde opt coale tipar; e întocmită în mod analitic-alfabetic și pe articole de legi și regulamente.

Această tablă de materii, care este un adevărat repertoriu juridic, se vinde tot pe prețul de 5 lei ca și acelea din anii trecuți. Ea nu se va trimite decât numai celor la corent cu plata abonamentului.

Rugăm deci pe cei rămași în urmă cu plata a se pune la curent trimițând prin mandat postal sumele datorate.